

mgr Natalia Czajka

OCENA SKUTECZNOŚCI TRENINGU SŁUCHOWEGO OPRACOWANEGO DLA PACJENTÓW Z TRUDNOŚCIAMI W PRZETWARZANIU SŁUCHOWYM WSPÓŁWYSTĘPUJĄCYMI Z ZABURZENIAMI KONCENTRACJI UWAGI SŁUCHOWEJ

Streszczenie

Słuch jest zmysłem, który u dziecka w sposób bardzo znaczący wpływa na jego rozwój. Zaburzenia w jego obrębie skutkować mogą w różny sposób, przekładając się na każdą dziedzinę życia.

Zaburzenia słuchu jednakże dotyczyć mogą zarówno części obwodowej narządu słuchu jak również jego części ośrodkowej czemu poświęcona jest niniejsza rozprawa. Szacuje się, że ośrodkowe zaburzenia przetwarzania słuchowego w izolowanej formie dotyczą 2-3 % populacji dzieci w wieku szkolnym, jednakże jako trudności współwystępujące z innymi zaburzeniami problem sięgać może nawet kilkudziesięciu procent. Według dostępnych rekomendacji proponowane są trzy zasadnicze podejścia w terapii pacjentów z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym: przekształcanie środowiska szkolnego, uczenie dziecka strategii kompensujących jego trudności oraz stosowanie treningów słuchowych ukierunkowanych na konkretny deficyt.

Głównym celem niniejszej rozprawy była ocena skuteczności treningu słuchowego opracowanego dla pacjentów z zaburzeniami koncentracji uwagi słuchowej współwystępującymi z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym. Sformułowano także dwa dodatkowe cele szczegółowe:

1. Ocena czynnika płci, wieku oraz wartości ogólnego czynnika inteligencji pacjentów w przełożeniu na osiągnięte przez nich efekty prowadzonej terapii.
2. Ocena efektów terapii w pomiarze odległym: 6-12 miesięcy po zakończeniu terapii.

Materiał pracy stanowią wyniki 173 pacjentów w wieku od 6 do 19 lat ($M=9,93$; $SD=2,64$), w tym 99 chłopców i 74 dziewczynek. 143 pacjentów stanowi grupę badaną poddaną specjalnie opracowanemu treningowi słuchowemu dla pacjentów z zaburzeniami koncentracji uwagi słuchowej współwystępującymi z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym, zaś 30 pacjentów stanowi grupę kontrolną. Wszystkie osoby z grupy badanej, miały wykonywane

następujące testy oceniające procesy przetwarzania słuchowego w ramach prowadzonej rehabilitacji, zgodnie z opracowanym schematem postępowania diagnostyczno-rehabilitacyjnego: Frequency Pattern Test, Duration Pattern Test, Dichotic Digit Test w wersji obuusznej oraz z ukierunkowaniem uwagi, Gap Detection Test, adaptive Speech in Noise Test, Test Rozdzielności Słyszania, Test Różnicowania Wysokości jako część Testu uwagi i lateralizacji słuchowej oraz badanie P300. Testy były wykonywane przed rozpoczęciem terapii oraz ok. 3 miesiące później po jej zakończeniu. Wszyscy 143 pacjenci byli zapraszani na odległe wizyty kontrolne, ale ostatecznie na wizyty zgłosiło się 115 osób. Ze względu na organizację oraz czasochłonność realizacji badania P300, dwa pomiary tj. przed terapią oraz po jej zakończeniu posiadają 54 osoby.

Wyniki pacjentów poddanych treningowi słuchowemu opracowanego dla pacjentów z zaburzeniami koncentracji uwagi słuchowej współwystępującymi z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym analizowane były pod różnymi aspektami. Analizom poddano wpływa czynnika czasu pomiędzy pomiarem 1 a pomiarem 2 w grupie badanej w stosunku do kontrolnej. Ocenie został poddany efekt terapii, na podstawie porównań pomiędzy wynikami pomiaru 1 a pomiaru 2 w grupie badanej oraz analizie pomiaru 3 (oceniającej odległe efekty terapii) w stosunku do dwóch poprzednich pomiarów. Analizie poddany został także czynnik płci, wieku oraz wartości ogólnego czynnika inteligencji pacjentów w przełożeniu na osiągnięte przez nich efekty prowadzonej terapii.

Analizy wyników pacjentów z grupy badanej wykazały znaczną skuteczność opracowanego treningu słuchowego, gdyż w grupie badanej nastąpiła istotna poprawa wyników po terapii w porównaniu do stanu sprzed terapii. Analizy wyników odległych wykazały, że wyniki pacjentów nie tylko się stabilizują, ale w 7 na 12 testów ulegają poprawie.

W wykonanych analizach wyników testów oceniających procesy przetwarzania słuchowego w podziale ze względu na płeć nie zaobserwowano żadnych różnic pomiędzy wynikami dziewczynek i chłopców.

Wiek pacjentów okazał się czynnikiem istotnie różnicującym wyniki pacjentów. Najwięcej istotnych zmian w wynikach zaobserwowano w grupach wiekowych od 7 do 11 roku życia oraz od 11 roku życia w stosunku do wyników dzieci poniżej 7 roku życia. Wnioski te, są zgodne z danymi dotyczącymi oceny procesów przetwarzania słuchowego u dzieci młodszych tj. poniżej 6-7 roku życia.

Analizy oceniające osiągnięte efekty terapii u pacjentów o różnym poziomie inteligencji, wykazały najwięcej zmian istotnych w grupach o inteligencji powyżej przeciętnej i przeciętnej,

następnie o inteligencji bardzo wysokiej. Najmniej zmian istotnych zaobserwowano w grupie pacjentów o inteligencji poniżej przeciętnej.

Analiza wyników pacjentów z zaburzeniami koncentracji uwagi słuchowej z współwystępującymi trudnościami w przetwarzaniu słuchowym, poddanych autorskiej terapii, pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków:

1. Wykazano znaczną skuteczność opracowanej metody rehabilitacji. Zmiany wyników po terapii były istotnie statystycznie lepsze od wyników przed terapią, we wszystkich testach oceniających ośrodkowe procesy przetwarzania słuchowego.
2. Płeć nie jest czynnikiem mającym wpływ na wyniki pacjentów po zastosowanej terapii, natomiast wiek oraz poziom inteligencji pacjentów mające wpływ na poziom procesów przetwarzania słuchowego, przekładają się na efektywność oddziaływań rehabilitacyjnych.
3. Pomiary odległe realizowane 6-12 miesięcy po zakończeniu terapii, wykazały utrzymanie się efektów terapii, a nawet poprawę wyników.

Analiza problematyki dotyczącej procesu diagnostyczno-rehabilitacyjnego ośrodkowych zaburzeń słuchu pozwoliła na sformułowanie dodatkowych wniosków:

4. Niezbędne jest opracowanie optymalnego i wystandaryzowanego zestawu testów oceniających przetwarzanie słuchowe oraz ich normalizacja.
5. Opracowany optymalny i wystandaryzowany zestaw testów oceniających przetwarzanie słuchowe, pozwoliłby na rzetelną ocenę skuteczności różnych terapii.
6. Ze względu na szereg czynników wpływających na ocenę przetwarzania słuchowego, ich diagnozą powinien zajmować się interdyscyplinarny zespół.